
ТВАРИННИЦТВО, КОРМОВИРОБНИЦТВО, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПЕРЕРОБКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

ANIMAL HUSBANDRY, FEED PRODUCTION,
STORAGE AND PROCESSING OF AGRICULTURAL PRODUCTS

УДК 636.2. 082. 084. 085.

DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.131.33>

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОЩУВАННЯ БУГАЙЦІВ РІЗНИХ ПОРІД І ЇХ ПОМІСЕЙ ПРИ СЕРЕДНЬОМУ РІВНІ ГОДІВЛІ В УМОВАХ ЗОНИ КАРПАТ

Калинка А.К. – к.с.-г.н., с.н.с.,

завідувач відділом селекції, розведення, годівлі та технології виробництва продукції тваринництва,

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція

Інституту сільського господарства Карпатського регіону

Національної академії аграрних наук України

Лесик О.Б. – к.с.-г.н., с.н.с.,

заступник директора з наукової роботи,

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція

Інституту сільського господарства Карпатського регіону

Національної академії аграрних наук України

Корх І.В. – к.с.-г.н., с.н.с.,

заступник директора з наукової роботи,

Інститут Тваринництва Національної академії аграрних наук України

Корник О.В. – к.с.-г.н., доцент,

завідувач лабораторією тваринництва і кормо виробництва,

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства

Національної академії аграрних наук України

У статті відображено результати досліджень щодо впливу при середньому типові годівлі бугайців різних порід та їх помісей на живу масу. Проведені наукові дослідження, які спрямовані на визначення енергії росту молодняку різних порід і їх помісей жуйних із використанням власних кормів без білкових добавок в умовах регіону Покуття.

За результатами проведених досліджень, встановлено, що за продуктивністю бугайців слід відмітити, що найвищу живу масу при народженні мали тварини першої групи – 34,4 кг, що на 9,9% більше від тварин з долею 3/4 крові буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу та на 6,1% – від ровесників, але різниця між групами була невірогідною.

Встановлено, що за перших три місяці від 7 до 9 місячного віку добові прирости молодняку в першій групі склали 948 г, другої – на 14,9%, третьої – на 5,4 та четвертої на 3,2% були меншими при вірогідній різниці з першою групою дослідною. Доведено, що абсолютні прирости за перших три місяці становили відповідно 60,8, 52,5 і 47,1 кг, тоді як у наступний період (з 3- до 6-місячного віку) найвищими вони були в тварин другої групи (92,4 кг), що на 9,7 кг (11,7%) більше від третьої групи і на 5,2 кг (5,9%) більше від першої. Невелика різниця (5 кг) у живій масі тварин у 7-місячному віці першої та другої груп пояснюється високими добовими приростами останніх (948 г), що на 14 г більше, ніж молодняку другої, та на 49,0 г – ніж аналогів 1-ї дослідної груп.

За період від 9 до 12 місяців абсолютні прирости в середньому по всіх групах склали більше 60,05 кг, а середньодобові прирости у першій групі дорівнювали 838,1 г, у другій – на 118 г менше, а в третій – на 13,1 г а в четвертій на 171,4 г менше від ровесників буковинського зонального типу м'ясного комолого симменталу.

Ключові слова: Порода, бугайці, раціони, добовий приріст, рентабельність.

Kalinka A.K., Lesyk O.B., Korkh I.V., Kornyk O.V. Optimization of the growing of bee keepers of different breeds and their hybrids at an average level of feeding in the conditions of the Carpathian zone

The article reflects the results of research on the influence of average typical feeding of cattle of various breeds and their crossbreeds on live weight. Scientific research aimed at determining the growth energy of young animals of various breeds and their crossbreeds of ruminants using their own feed without protein additives in the conditions of the Pokuttia region has been conducted.

According to the results of the research, it was established that in terms of the productivity of the bugai cattle, it should be noted that the animals of the first group had the highest live weight at birth – 34,4 kg, which is 9,9% more than the animals with 3/4 blood of the Bukovina zonal type m' of a clear homologous simmental and by 6,1% – from peers, but the difference between the groups was improbable.

It was established that in the first three months from 7 to 9 months of age per day the growth of young animals in the first group amounted to 948 g, in the second – by 14,9%, in the third – by 5,4 and the fourth by 3,2% were smaller with a probable difference with the first experimental group. It was proved that the absolute gains in the first three months were 60,8, 52,5 and 47,1 kg, respectively, while in the next period (from 3 to 6 months of age) they were the highest in the animals of the second group (92,4 kg), which is 9,7 kg (11,7%) more than the third group and 5.2 kg (5.9%) more than the first. A small difference (5 kg) in the live weight of the animals at 7 months of age of the first and second groups is explained by the high daily gains of the latter (948 g), which is 14 g more than the young of the second group, and 49,0 g more than the analogues of the 1st experimental group groups

Over the period from 9 to 12 months, the average absolute gains in all groups were more than 60,05 kg, and the average daily gains in the first group were equal to 838,1 g, in the second – by 118 g less, and in the third – by 13,1 g. in the fourth, it is 171,4 g less than its peers of the Bukovina zonal type of meat komologo simmental.

Key words: Breed, cattle, rations, daily gain, profitability.

Постановка проблеми. Вирішення у воєнних подіях при формуванні українських ринкових відносинах в агропромисловому комплексі України, що зумовлює необхідність значного підвищення ефективності виробництва дешевої та якісної скотарської продукції, зокрема яловичини в зоні Українських Карпат.

В зв'язку з цим при сприятливих досягненню цієї важливої мети, щодо підвищення продуктивності різних адаптованих планових порід худоби та їх помісей при оптимізації середнього вирощування, годівлі та відтворенні для виявлення більш повного генетичного потенціалу жуйних і його реалізації, що є найбільш актуальним для підконтрольного регіону Покуття [2-7, 10].

Таким чином при правильній зоотехнічній організації вирощування й годівлі бугайців різних планових порід і їх помісей худоби, можна досягти високих показників живої маси не тільки від м'ясних порід, але й від деяких порід молочного та комбінованого напрямів продуктивності в даному регіоні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасних воєнних подіях є найбільш важливим стимулом з вивчення продуктивності молодняка різних порід і їх помісей худоби при середньому вирощуванні з використанням власних вироблених кормів в своєму господарстві.

Отже із багатьох необхідних виробничих чинників, що впливають на виробництво скотарської продукції, як основа харчового продукту є породи, типи і їх помісії жуйних в кожному регіоні держави. І саме розведення, а теж вирощування бугайців нової популяції буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби, який добре проявляє свій біологічний потенціал і знижує собівартість та збільшує рентабельність виробництва яловичини в зазначеному регіоні України.

В зв'язку з цим в даний час потребує подальшого детального вивчення енергії росту різних планових порід, типів та їх помісей жуйних із використанням середньої годівлі до високих середньодобових приростів живої маси жуйних де спочатку зростають (до середини відгодівлі), а потім поступово знижуються [1].

Тому загальний власний потенціал росту м'ясного молодняка худоби може бути повністю реалізований лише при згодовуванні високо цінних об'ємистих та енергетичних кормів, тобто на розроблених рецептах раціонів з високою концентрацією енергії згідно нових вимог. Тобто, серед важливих факторів навколишнього середовища, які впливають на формування продуктивних якостей м'ясної худоби де головними є рівень і висока повноцінність годівлі, що суттєво змінюється на окремих етапах свого онтогенезу.

Як виявилось, що при виробництві дешевої яловичини це питання вивчене, ще не достатньо в умовах даної зони Карпат і зроблений виробничий висновок проте, що доцільність при середній годівлі визначається підвищеною м'ясною продуктивністю жуйних. Цікавим є те, що виробництво дешевої яловичини, це твердження вимагає дослідного, технологічного та економічного обґрунтування в порівняльному аналізі де мають бути враховані всі господарські – кліматичні умови різних географічних зон Українських Карпат.

Таким чином в наших вперше проведених годівельних дослідженнях з особливості вирощування молодняка різних порід та їх помісей худоби з використанням в годівлі власних кормів силосу, сінажу, та енергетичних кормів та поставлено виробничу важливу ціль з вивчення доцільності однотипної годівлі різних порід жуйних і їх помісей при виробництві яловичини в регіоні Покуття.

Постановка завдання. Метою нашої роботи є дослідження з вивчення ефективності годівлі бугайців різних планових порід і їх помісей худоби при середньому рівні вирощуванні в умовах підконтрольного регіону Покуття.

Об'єктом досліджень були бугайці різних планових порід та їх помісії, предметом в роботі була поживність кормів, рецепти раціонів, продуктивність піддослідних тварин, витрати корму.

В сьогоднішні при проблемі збалансування годівлі бугайців різних порід і їх помісей худоби за протеїном при середньому рівні енергії в рецептах раціонах, що займає основне місце в технології виробництва дешевої, якісної яловичини в умовах регіону Покуття. При цьому особливий важливий інтерес нині становить енергія росту в усі фізіологічні періоди розвитку жуйних, м'ясна продуктивність та відгодівельні якості м'ясного контингенту жуйних при середньому рівні вирощуванні з одержанням 800–900 г добових приростів.

Так нові проведені дослідження проводилися з метою вивчення ефективності годівлі бугайців різних порід і їх помісей при середньому рівні годівлі в умовах діючого базового господарства ПФГ «Поточище» що на Покутті. Для досягнення

нами поставленої мети згідно розроблених вітчизняних рекомендацій [8-9] було відібрано в 6 – ми місячному по 10 голів бугайців буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби (I група – дослідна), буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу помісні напівкровні 1/2 x 1/8 українська червоно-ряба молочна x 3/4 буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу (II група – дослідна), чорно – ряба (III група – дослідна), 1Y група – дослідна) українська червоно-ряба, (Y дослідна група) симентальська 1/2 чорно-ряба 1/2 та (Y1 – дослідна група) симентальська 1/2 x червоно-ряба 1/2) аналогічних за живою масою при народженні та віку.

Утримання дослідних бугайців взимку та весною стійлове. Годівля тварин проводилась в розрахунку на отримання добового приросту 800-900 г. Перед дослідом у зрівняльний період, який тривав 15 днів велася робота по формуванню груп і адаптації тварин до умов досліду та рецепту раціону. Режим годівлі, система догляду та утримання були встановлені єдині для всіх груп. Годували дослідних тварин, як правило, двічі на день – вранці, та ввечері.

Біометричну обробку результатів досліджень проводили на ПК. Різницю з контролем вважали вірогідною при ($P > 0,95$) [9].

Після цього привели науково-господарський дослід за схемою (табл. 1).

Таблиця 1

Схема науково-господарського досліду

Групи	Стать	n	Порода, генотип
I – дослідна	бугайці	10	Буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу
II – дослідна		10	Симентальська 1/2 x українська червоно-ряба 1/4 x 3/4 буковинський зональний тип м'ясного сименталу
III – дослідна		10	Чорно-ряба
IY – дослідна		10	Червоно-ряба
Y – дослідна		10	Симентальська 1/2 x чорно-ряба 1/2
Y1 – дослідна		10	Симентальська 1/2 x червоно-ряба 1/2

Виклад основного матеріалу досліджень. Одним з важливих показників, що характеризують продуктивність м'ясного молодняка є результати вивчення енергії росту піддослідних бугайців різних порід і їх помісей, які вирощувалися у зимово – стійловому періоді де рецепти раціонів склалися в основному із сіна конюшини, силосу, сінажу, кормових буряків та концентрованих кормів.

Так фактичне середньодобове споживання кормів за добу в різні періоди вирощування піддослідних бугайців представлено в (табл. 2).

Після молочний період вирощування телят співпав із зимовим періодом року де рецепти раціонів тварин включали сіно, силос, сінаж, буряк і енергетичні корми. У 12-міс. віці в раціоні бугайців 17,5% займало сіно конюшини, 25,1% силос кукурудзяний, 13,9% – сінаж конюшини, 9,6% – буряк кормовий та концентровані – 33,9%.

Визначено нами споживання сухої речовини на 100 кг живої маси бугайців (табл. 3).

Встановлено, що, споживання сухої речовини на 100 кг живої маси з віком зменшувалося і в 6-міс. віці цей показник був 2,64 кг, а у бугайців 1-групи, 2,72 – у помісей 11-групи, 3,29 – чорно – ряба 2,99 та в червоно – рябій 2,78 і в 12 міс. віці відповідно 2,61, 2,82, 2,85, 2,95, 3,01 та 3,21.

Таблиця 2

Склад і структура раціонів піддослідних бугайців

Корм	Місяці вирощування					
	7		9		12	
	кг	%	кг	%	кг	%
Сіно конюшини	1,3	10,0	1,8	18,2	2,0	17,5
Силос кукурудзяний	5,5	42,6	7,0	22,6	9,0	25,1
Сінаж конюшини	1,7	13,1	3,0	16,1	3,0	13,9
Бурак кормовий	2,2	17,0	4,0	7,4	6,0	9,6
Зерно пшениці	1,7	13,3	1,0	17,5	1,2	18,1
Зерно кукурудзи	0,5	3,8	1,0	18,3	1,0	15,8

Таблиця 3

Споживання сухої речовини на 100 кг живої маси, кг

Вік, міс.	Дослідні групи					
	I	II	III	IУ	У	У1
6	2,64	2,72	2,99	2,78	2,68	2,71
9	2,77	2,94	3,04	3,3	3,07	3,21
12	2,61	2,82	2,85	2,95	3,01	3,21

Отже при однаковій годівлі, за рахунок різниці в приростах із розрахунку на 100 кг живої маси де споживання сухої речовини протягом всього періоду найвищим було в 11-групі, а найнижчим – у 1-групі.

Основними виробничими показниками, що характеризують ріст молодих тварин, є динаміка приростів живої маси (табл. 4).

Дослідженнями встановлено, що за перших три місяці від 7 до 9 місячного віку середньодобові прирости молодняку в першій групі склали 948 г, другої – на 14,9%, третьої – на 5,4 та четвертої на 3,2% були меншими при вірогідній різниці з першою групою дослідною. Абсолютні прирости за перших три місяці становили відповідно 60,8, 52,5 і 47,1 кг, тоді як у наступний період (з 3 – до 6- міс. віку) найвищими вони були в тварин 11-групи (92,4 кг), що на 9,7 кг (11,7%) більше від 111-групи та на 5,2 кг (5,9%) більше від першої.

Встановлено, що є невелика різниця (5 кг) у живій масі тварин у 7-міс. віці першої та другої дослідних груп пояснюється високими добовими

приростами останніх (948 г), що на 14 г більше, ніж молодняку другої, та на 49,0г – ніж аналогів першої дослідної груп.

Нами було проведено динаміку приростів в бугайців з 7- до 12 місячного віку (табл. 4).

Досліджень встановлено (табл. 4), що при досягненні річного віку бугайці 1-групи важили в середньому 347,4 кг, що більше порівняно з ровесниками другої групи на 3,0%, а третьої – на 9,2%, а четвертої на 5,8% за вірогідної різниці. Так у середньому за після молочний період середньодобові прирости в першій групі (буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу худоби) були на рівні 838,1 г, а помісей (друга дослідна) – на 16,4% ($P>0,95$).

За період від народження до 12-міс. віку де найвищі добові прирости були характерні для бугайців 1-групи (878,0 г), що на 25,6 г перевищували третю групу при вірогідній різниці на 160,8 г.

Таблиця 4

Жива маса дослідних бугайців, кг

Показник	Групи					
	I	II	III	IV	V	VI
Жива маса при народ. кг	35,7± 1,4	34,5± 1,3	33,5± 1,1	32,7± 1,2	33,5± 1,4	32,3± 1,4
Жива маса у 6 – міс. віці, кг	182,4± 4,28	177,1± 4,12	161,1± 4,55	179,3± 3,7	176,5± 2,8	175,7± 3,5
Абсолютний приріст в 9-міс. віку, кг	87,2± 2,49	85,4± 2,17	82,7± 2,80	84,5± 2,13	82,1± 2,1	81,5± 2,3
Добовий приріст, г	948,0± 27,08	934,1± 23,5	899,2± 30,44	918,5± 28,5	892,4± 35,3	885,9± 27,5
+, – приросту до I- групи	-	-13,9	- 48,8	- 30	-55,6	- 62,1
Жива маса у 12 міс. віці, кг	347,4± 3,21	337,1± 3,35	318,1± 3,23	330,3± 2,89	328,5± 2,7	325,7± 2,4
Абсолютний приріст в 12-міс. віці, кг	165,0± 2,13	160,0± 2,26	157,0± 2,35	151,0± 2,15	152,0± 2,51	150,1± 2,33
Добовий приріст, г	942,8± 23,7	914,3± 27,3	897,1± 25,2	862,8± 24,7	868,6± 27,5	857,1± 25,3
Приріст від дати народження до закінчення основного періоду						
Абсолютний, кг	311,7± 2,3	302,6± 2,1	284,6± 2,4	297,6± 2,2	295,0± 2,5	293,4± 2,3
Добовий, г	878,0± 25,6	852,4± 28,3	717,2± 27,2	838,3± 28,3	830,9± 26,7	826,5± 27,5

В дослідженнях визначено динаміку приростів бугайців (табл. 5).

Таблиця 5

Динаміка приростів дослідних бугайців

Показник	Дослідні групи					
	I	II	III	IV	V	VI
Ж/м при народ, кг	35,7	34,5	33,5	32,7	33,5±1,4	32,3±1,4
Ж/м в 6-міс. віці, кг	182,4±4,28	177,1±4,12	161,1±4,55	179,3±3,7	176,5±2,8	175,7±3,5
Жива маса в 9-міс. віці, кг	252,8±4,22	237,7±4,92	230,4±5,74	235,5±3,21	232,5±2,87	230,7±3,23
Приріст від 6- до 9-міс. віку, кг	70,4±1,45	60,5±1,56	69,3±3,91	56,2±2,98	56,0±2,14	55,0±1,97
Добовий приріст, г	838,1±15,80	720,2±16,96	825,0±42,49	666,7±35,6	666,7±23,1	654,8±18,7
Жива маса в 12 – міс. віці, кг	347,4±3,21	337,1±3,35	318,1±3,23	330,3±2,89	328,5±2,7	325,7±2,4
Приріст від дати народження до закінчення основного періоду						
Абсолютний, кг	311,7±1,7	302,6±2,2	284,6±2,4	297,6±2,5	295,0±1,9	293,4±2,3
Добовий, г	878,0±25,3	852,4±35,2	717,2±27,2	838,3±31,2	830,9±26,3	826,5±26,2

Встановлено, що за період від 9 до 12 міс. абсолютні прирости в середньому по всіх групах склали більше 60,05 кг, а середньодобові прирости в першій групі дорівнювали 838,1 г, у другій – на 118 г менше, а в третій – на 13,1 г а в четвертій на 171,4 г менше від ровесників першої групи.

Так абсолютний приріст молодняку буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу складав 311,7 кг, другої групи – 302,6 кг, третьої – 284,6 кг та четвертої 297,6 кг ($P>0,95$). За період (6-12 місяців) високі середньодобові прирости проявили буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу жуйних, які дали 878,0 г, або на 22,4,% вищі порівняно з чистопородними чорно – рябої молочної худоби, та на 57 г (4,7%) відносно тварин української червоно – рябої породи худоби.

Визначено, що у середньому за період проведених досліджень добові прирости нової популяції бугайців буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби були на рівні 878 г, а 11-дослідна – на 3,0% менші. Мінливість приростів у піддослідний період високою була в тварин буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу –7,74%, а дещо нижчою в помісних тварин з кров'ю буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу – 4–5,6%.

З метою проведення зоотехнічної оцінки вирощування тварин різних порід та їх помісей жуйних молочного та м'ясного напрямку продуктивності було проведено розрахунки ефективності використання піддослідними тваринами кормових одиниць та перетравного протеїну.

Слід відмітити, що бугайці другої дослідної групи в період з 6 ми місячного віку і до річного віку поступалися аналогам досліджуваних груп за витратами кормів (табл. 6).

Таблиця 6

Використання кормів бугайцями за період досліді

Період, міс	Показник	Дослідні групи					
		I	II	III	IV	V	VI
6-12	Абсолютний приріст, кг	165,0	160,0	157,0	151,0	152,0	150,1
	Витрачено к. од.	1278,4					
	в тому числі на 1 кг приросту	9,94	11,49	10,35	11,7	11,2	11,5
	Витрачено п /п протеїну, кг	121,5					
	в тому числі на 1 кг приросту, г	927,2	1072,0	965,5	975,3	964,3	955,2

Дослідженнями встановлено (табл. 6), що до 6-міс. віку на 1 кг приросту найменше 5,22 к. од. і 565,6 г перетравного протеїну було витрачено бугайцями 1-групи, що на 0,73 і 79,3 відповідно менше від аналогів 111- групи і на 0,11 і 12,1 – від другої. У після молочний період в 6 ми міс. віці витрати кормів на прирости були високими, але в розрахунку на 1 кг приросту найбільше витратили тварини 11-групи – 11,49 к. од. та 1072,3 г перетравного протеїну.

Отже, за весь дослідний період бугайцями першої групи було витрачено 9,94 кормових одиниць на 1 кг приросту живої маси, у другій групі – на 8,6, третій – на 9,7% та в четвертій на 8,5% більше від ровесників 1-групи.

В проведених дослідженнях доведено, що до 6-місячного віку бугайцям витрачено 83,71 кг перетравного протеїну. До року тварини на 1 кг приросту затратили 927,2 г перетравного протеїну у першій дослідній групі. У другій групі бугайці витрачали на 8,6%, третій групі – на 9,6% і в четвертій на 9,5% більше перетравного протеїну порівняно з ровесниками бугайцями м'ясних комоліх сименталів худоби. За весь піддослідний період було витрачено 121,5 кг перетравного протеїну, в той час як на 1 кг приросту симентальські м'ясні бугайці витрачали 927,2 г

перетравного протеїну, а помісі другої дослідної на 145 г третьої на 38,3 г групи та четвертої групи – на 48,0 г більше від першої групи.

Таким чином визначено зоотехнічну оцінку ефективності використання кормів жуйними досліджуваних планових порід і їх помісей в регіоні Покуття, що дозволяє судити про ефективність відгодівлі буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу бугайців, які значно краще використовували поживні речовини раціонів протягом всього періоду для одержання приросту живої маси в порівнянні з їх помісними ровесниками.

Висновки та пропозиції:

1. Дослідженнями встановлено, що годівля піддослідних тварин різних планових порід і їх помісей характеризувалася тим, що бугайці з 7-ми місячного віку і до річного віку були забезпечені основними поживними речовинами на рівні одержання 717,2 – 948 г добових приростів живої маси за даний період вирощування в умовах підконтрольного регіону Покуття.

2. Дослідженнями встановлено, що за період з 9 до 12 місяців абсолютні прирости в середньому по всіх групах склали більше 60,05 кг, а добові прирости у першій групі дорівнювали 838,1 г, у другій – на 118 г менше, а в третій – на 13,1 г а в четвертій на 171,4 г менше від ровесників нової популяції симентальської м'ясної породи худоби в умовах зони Карпат.

3. В умовах регіону Покуття з досягненням річного віку бугайцями буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу, які важили в середньому 347,4 кг, що більше порівняно з ровесниками другої групи на 3,0%, а третьої – на 9,2% а четвертої на 5,8% за вірогідної різниці.

4. Встановлено, що бугайці досліджуваних генотипів різних порід і їх помісей на етапі росту з 6-місячного і до річного віку неоднаково використовували поживні речовини кормів і відповідно давали різні прирости живої маси, а за період вирощування добові прирости I-групи склали – 878 г.

5. Дослідженнями доведено, що бугайці буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу характеризувалися витратами корму на рівні 9,94 кормових одиниць на 1 кг приросту за основний період досліду, тоді як бугайці мали більше на 1,55 к. од. другої групи на 0,41 к.од. чорно – рябу і на 1,76 к. од. ровесників червоно – рябої худоби в підконтрольному регіоні Покуття.

6. Дослідженнями встановлено, що вирощування бугайців різних порід і їх помісей жуйних при однаковій кількості спожитих кормів власного виробництва без додавання різних добавок та інших стимулюючих речовин на одну голову їх оплата приростами була різною й залежала від породи та генотипу та найкращі економічні показники отримано в I дослідній групі (буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу), в яких затрати кормів на 1 ц приросту живої маси склали 9,94 ц. кормових одиниць.

7. Для регіону Покуття при вирощуванні бугайців різних планових порід і їх помісей на однакових кормах та рецептах раціонів годівлі та утримання, необхідно розводити буковинський зональний тип м'ясного комолого сименталу нової генерації, який має високі середньодобові прирости – 942 г, що на 161 г (22,4%) більше від чорно – рябої худоби, 8. В сучасних умовах виробництва дешевої яловичини де найбільш перспективною породою для регіону Покуття є розведення буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу вітчизняної селекції, який в зимовому стійловому періоді в період з 6 ми – міс. віку і до року збільшує добові прирости до 878–948 г за технологією молочного скотарства.

9. Рекомендується для впровадження в практику скотарства Західного регіону України систему інтенсивного вирощування нової популяції бугайців буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби, яка включає годівлю якісними з оптимізацією власними кормами на прив'язному утриманні, що забезпечує високу енергії росту чим безприв'язна в приміщенні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ібатулін І. І., Вирощування ремонтного молодняка сільськогосподарських тварин. Київ *Урожай*, 1993. 224 с.
2. Гуменюк Г.О. Характеристика м'яса симентальської худоби та її помісей. *Вісник сільськогосподарської науки*. 2004. № 11. С. 43-44.
3. Калинка А. К. Інтенсивність росту м'ясних сименталів. *Тваринництво України*. 2009. № 9. С. 37-39.
4. Калинка А.К., Шпак Л.В., Корх І.В. Годівля бугайців різних порід і їх помісей на середніх рецптах раціонів в умовах регіону Покуття. *Науковий журнал «Молодий вчений»* № 3 (115). 2023. С. 44-51.
5. Калинка А.К., Лесик О.Б., Томаш Л.В. М'ясна продуктивність і відгодівельні якості нової популяції бугайців різних буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби в умовах Карпатського регіону Буковини. *Таврійський науковий вісник*. № 129. С. 189-198.
6. Калинка А.К., Лесик О.Б. Шпак Л.В. Оптимізація однотипної годівлі бугайців м'ясного комолого сименталу нової генерації в умовах передгірської зони Буковини. *Таврійський науковий вісник*. № 129. 2023. С.198- 206.
7. Kalinka A.K., Lesyk O.B. Prylipko T.M. Продуктивність бугайців різних порід і їх помісей при середньому рівні годівлі в умовах Лісостепової зони регіону Буковини /Modern engineering and innovative technologies» (Німеччина, Copernicus, GScholar), Issue № 25 Part 1. January 2023.p. 127-135.
8. Методика проведення дослідів з кормо виробництва і годівлі тварин /А. О. Бабиц, М. Ф. Кулик, П.С. Макаренко [та ін.]. К.: *Аграрна наука*, 1998. 80 с.
9. Методичні рекомендації уніфікації досліджень по годівлі м'ясної худоби / Богданов Г.О., Славо В. П., Ібатулін І. І. і ін. Київ. 2002.42 с.
10. Повозніков М. Г., Калинка А. К., Блюсюк С. М. М'ясні та відгодівельні якості бичків симентальської породи з використанням різних моделей раціонів *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія „Тваринництво” Вип.1. (22), Суми. 2013. С. 60 – 64.